

PROFESOR BERNARD ZABŁOCKI

1.01.1907—14.03.2002

Profesor dr Bernard Zabłocki (czł. rzecz. PAN, dr h.c. UL) wychowawca i nauczyciel kilku pokoleń mikrobiologów polskich, odszedł w wieku 95 lat w dalekiej Kanadzie, gdzie szukał schronienia i opieki u swojej córki. Bardzo bogate dzieje jego życia kształtował czas wojny i okres odradzającego się kraju.

Jako absolwent Wydziału Chemii Uniwersytetu im. S. Batorego w Wilnie, Profesor B. Zabłocki w 1929 r. rozpoczął pracę w Dziale Bakteriologii i Medycyny Doświadczalnej Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie pod kierownictwem prof. dr Ludwika Hirszfelda. Zafascynowany prowadzonymi tam badaniami naukowymi, szczególnie z dziedziny bakteriologii, w 1931 r. podjął

studia na Wydziale Medycznym Uniwersytetu Warszawskiego, które ukończył w 1937 r., zdobywając stopień doktora medycyny w 1939 r. W czasie wojny losy rzuciły go na tereny województwa Nowogródzkiego (pochodził z Nowogródka) gdzie walczył jako żołnierz i pełnił funkcję lekarza w oddziałach partyzanckich „Groźnego”. Ten okres życia nie tylko odbił się bardzo negatywnie na jego zdrowiu, ale także pozostawił głęboki uraz, co przejawiało się w jego opowiadaniach o przeżyciach partyzanckich.

Po zakończeniu wojny Profesor B. Zabłocki swoje losy związał z Łodzią, która w tym czasie skupiała życie kulturalne i naukowe. W 1945 r. przystąpił do organizowania na terenie miasta Łodzi i województwa Łódzkiego służby Sanitarno--Epidemiologicznej, która swój pierwszy, poważny egzamin zdała w 1950 r. w czasie ciężkiej epidemii duru brzuszego w Łodzi i Zgierzu.

W nowo organizującym się Uniwersytecie Łódzkim i Akademii Medycznej rozpoczął wykłady z bakteriologii już w 1945 r. Reprezentował wtedy pogląd, iż szkolenie bakteriologów powinno odbywać się nie na wydziałach medycznych, ale biologicznych gdyż tylko one mogą zapewnić wszechstronne przygotowanie absolwentów do pracy w różnych gałęziach mikrobiologii. Jako Prorektor ds. Nauki UL (1951—1965) przystąpił do organizowania w tej uczelni studiów biochemiczno-mikrobiologicznych początkowo na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym, a później na Wydziale Biologii i Nauki o Ziemi. Powołana w 1946 r. i kierowana przez niego Katedra Bakteriologii wkrótce przekształciła się w Katedrę Mikrobiologii z Zakładem Mikrobiologii Szczegółowej i Zakładem Mikrobiologii Ogólnej. Z nich, z upływem lat (w 1970 r.), powstał Instytut Mikrobiologii, obecny Instytut Mikrobiologii i Immunologii, który posiada 2 Katedry i 3 Zakłady. Instytut ten wykształcił dotąd około 1000 magistrów mikrobiologii o różnych specjalnościach. Profesor B. Zabłocki w czasie swojej pracy w UL wypromował 33 doktorów i przeprowadził 10 przewodów habilitacyjnych. Wielu z Jego wychowanków zajmuje obecnie stanowiska profesorskie w różnych ośrodkach naukowych w Polsce.

Pracę naukową Profesor B. Zabłocki rozpoczął już w latach 30-tych. Z tego okresu na szczególne wyróżnienie zasługuje pionierska w skali światowej praca dotycząca wyizolowania z pałeczek *Salmonella* endotoksyny, opracowaną przez niego oryginalną metodą zamrażania i odmrażania, oraz próba określenia jej struktury (1934 r.). W latach późniejszych Profesor B. Zabłocki zajął się rolą hialuronidazy w zakażeniach bakteryjnych i rolą zakażeń paciorkowcowych w rozwoju zmian patologicznych w chorobach reumatycznych. Jego zainteresowania skupiały się także na epidemiologii zakażeń gronkowcowych, szczególnie u noworodków, i zastosowaniu mikrokalorymetrii dynamicznej do mierzenia efektów cieplnych zachodzących w trakcie wzrostu bakterii i rozwoju ich hodowli. W końcu, w latach 60-tych, całą swoją uwagę skierował na rozwijającą się wówczas dynamicznie immunologię nieinfekcyjną i poszukiwanie środków immunosupresyjnych skutecznie hamujących reakcję transplantacyjną, zwracając uwagę szczególnie na surowicę antylimfocytarną (ALS). Łącznie z Profesorem dr Stefanem Ślopkiem przystąpił do organizowania w Polsce Komitetu Immunologii PAN,

początkowo przy II Wydziale PAN, a później przy VI wydziale Nauk Medycznych, oraz Polskiego Towarzystwa Immunologicznego, co bardzo przyczyniło się to do szybkiego rozwoju w Polsce badań z różnych gałęzi immunologii i wykształcenia immunologów polskich.

Profesor B. Zabłocki w swoim dorobku naukowym ma bardzo bogatą działalność wydawniczą. W okresie całkowitego braku podręczników akademickich opracował 6 skryptów, wydanych przez PWN, zawierających niezwykle cenne informacje z bakteriologii dla studentów biologii i medycyny. Na jego monografiach i podręcznikach: *Podstawy chemii bakteryjnej* (1955), *Zarys immunologii* (1959), *Bakterie i wirusy chorobotwórcze człowieka* (1963), *Teoretyczne podstawy immunopatologii* (1963), *Podstawy współczesnej immunologii* (1973) i *Immunologia —przegląd zagadnień aktualnych* (1977) wykształciło się kilka pokoleń mikrobiologów.

Profesor B. Zabłocki w pamięci naszej pozostanie nie tylko jako wybitny naukowiec, wysoko ceniony w kraju i zagranicą, ale także jako niezwykle szlachetny i prawy człowiek. Jego bardzo życzliwy stosunek, szczególnie do młodych adeptów nauki, którym nigdy nie odmawiał wsparcia i pomocy w wspinaniu się w karierze naukowej, wzbudzał powszechną sympatię, wdzięczność i głęboki szacunek. Dla swoich współpracowników był mistrzem i niedoścignionym wzorem pracowitości i zapału do pracy naukowej. Jego serdeczny stosunek do ludzi sprzyjały spokojnej i przyjacielskiej atmosferze w pracy. Wielki Jego brak w Instytucie dał się już odczuć po odejściu na emeryturę w 1977 r. Teraz Profesor istnieje będzie wśród nas tylko w ciepłych i serdecznych wspomnieniach.

Teresa Gościcka